

- Meditatie
- Ambtelijke praktijk
- Bijbelstudie
- Kerkelijk actueel
- Boekbespreking

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

Op de Areopagus

*De onbekende
God; Deze dan,
Die gij niet
kennende dient,
verkondig ik
ulieden
Handelingen
17:23b*

Als de apostel Paulus in Athene komt, ontmoeten twee tegengestelde werelden elkaar. Het evangelie komt hier krachtig in aanraking met de cultuur van Athene, een centrum van wetenschap en kunst. Hoe zal dat gaan. Hoe zal Paulus de "kloof" overbruggen, die er ook toen was? Het kan voor ons van betekenis zijn.

Paulus bezoekt eerst de synagoge, die ook in deze stad te vinden was. Het lijkt erop, dat de godsdienstige Joden niet echt reageren op zijn prediking. Het is niet best, als het zelfs in de kerk stil blijft na een preek.....

Daarna komt hij op de markt. Er zijn tenslotte zes dagen in de week. Op de markt gaat het levendiger toe. Daar wordt niet alleen groente en fruit verkocht, maar men handelt er ook over de zingeving der dingen. Er zijn vooral twee richtingen merkbaar aanwezig: er zijn mensen die inzake dit aardse leven oproepen tot een gelaten houding; er zijn er ook, die het maar beter vinden dat je de genietingen van dit leven najaagt en ervaart.

In de ontmoeting van Paulus met deze mensen valt het woord "strijden". Men strijdt met elkaar. Er staat een woord dat spreekt van een botsing. Vooral de Atheners zoeken de strijd. Ze strijden met hem. Maar tevoren hebben we kunnen lezen dat Paulus' geest ontstoken, verbolgen raakte toen hij de afgoderij van deze stad zag. Er is dus weinig overeenstemming. Ze hebben van beide kanten niets met elkaar gemeen. Toch zal Paulus trachten een deur te vinden. Maar hoe.

Hij komt daarna op de Areopagus, weer een andere locatie van de stad. Het gaat daar nog officiëler toe. Het is de plaats waar zelfs wel rechters het pleit beslechten.

Het spreekt de Atheners wel aan dat deze Paulus dingen zegt die zij nog nooit gehoord hebben. Dat wekt hun belangstelling. Paulus vindt een sterk aanknopingspunt in de leefwereld van deze mensen. Hij spreekt hen aan op hun goden. Nu, die waren er daar genoeg, net als bij ons. Ook toen waren er de goden van de sport, van de seks, van de vrijheid, en ga zo maar door. Hebt u er wel over nagedacht dat ook ons volk heel afgodisch en dus eigenlijk godsdienstig is? Denkt dan maar aan het gemak, waarmee de gemiddelde Nederlander spreekt over geesten en demonen.

Maar dat ene altaar, daar richt Paulus zich op. Het altaar van de onbekende god. Deze mensen wilden geen enkele god overslaan. Maar zal Paulus nu zijn God inpassen in het geheel van de Atheners? Multicultureel noemen we dat tegenwoordig. Hij laat aanvankelijk al die afgoden in hun waarde. Maar als hij echt gaat spreken over die éne God, storten al die afgoden ter aarde. Deze God namelijk heeft alles gemaakt, geeft aan allen het leven en alle dingen. Hoor eens hoe Paulus alles driemaal opeist voor de Heere. Er blijft geen plaats meer over voor al die goden. Daarna spreekt hij over de mens. De religieuze mens van Athene tast en zoekt wel, maar vindt Hem niet. Onze vroomheid brengt niets aan. Geen weg vanuit de mens. En dan vanuit de derd

plaats wijst hij helder de weg der bekering. Vanuit het gericht dat in Christus eenmaal komen zal, is er bekering nodig.

De hoorders zullen hun ogen uitgewreven hebben. Een harde aanpak! Geen afgod, geen sport, geen genot, geen geloof buiten Christus kan u redden. Het stuit af op het schild van de Atheners. Tegemoetkoming aan de wereld in kledij en woordkeus baat hier niet. De zaak zelf is onverteerbaar. Maar Paulus zo bereik je bijna niemand!

Nee, Paulus bereikt wel niemand, maar het welbehagen des Heeren gaat toch gelukkig voort, tot vreugde van zondaren, die het geheim leren verstaan.

Wat heeft deze prediker, meer nog deze God, u te zeggen.

Kennen wij Hem echt? Kent u hem? Geen dogma's, maar ook geen modern aanvoelen van allerlei dingen kan ons baten. De Joden stonden voor de Heere Jezus en Hij moest zeggen: "Gij kent noch Mij, noch Mijn Vader". Denken we niet te snel dat we het wel weten en dat de Heere ons wel bekend is. Deze kennis had Paulus verkregen toen het de Heere behaagde Zijn Zoon in hem te openbaren. Geef de Heere de hand. D.w.z. maak eens kennis met Hem, nadere kennismaking. Deze kennis is persoonlijk van aard en brengt ware bevinding met zich mee. In Christus maakt Hij Zich bekend. Hij getuigt: "wie Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien". Dan kennen we die waarheid, zo diep als gewis, dat Christus alleen onze gerechtigheid is.

Dr. D. Roos

*Maar zal
Paulus nu
zijn God
inpassen in
het geheel van
de Atheners?
Multicultureel
noemen
we dat
tegenwoordig.*

Vrucht van 's Heeren daad: Filemon 16-19

Paulus is ervan overtuigd dat het ingrijpen van de Heere in het leven niet doelloos is. Zelf kan hij daarvan spreken. Het gebeuren voor de poort van Damascus zal hij nimmer vergeten. De Heere heeft hem wedergeboren. Nu, die werking van de Heere ziet hij ook bij Onesimus. Onesimus heeft een andere gezindheid, een ander leven gekregen. Daardoor gedreven wil Onesimus weer in dienstverband staan. Hij wil gaan werken voor Filemon op een oprechte en vrome manier. Hij verstaat dat werken ook godsdienst is. Wanneer het werk van de Heere in iemand is, dan wordt dat ook gezien in zijn da-

gelijks beroep of werkkring. Daar vallen dominees niet buiten. Het wordt bemerkt in hun doen en gehoord in hun spreken. De nood en het welzijn van hun gemeente houdt hen bezig in gebed en werk. Zo stond Paulus ook tegenover Onesimus en Paulus bemerkte reflexie bij Onesimus. Vandaar zijn vaste overtuiging: Filemon! er is een nieuwe relatie tussen jou en Onesimus.

Een geliefde broeder

Paulus schrijft dit ook met nadruk: Onesimus zult gij eeuwig (voor altoos) hebben, nu niet meer als een dienstknecht, maar meer

dan een dienstknecht, namelijk een geliefde broeder (vs. 16). Opvallend is het wat Paulus geschreven heeft. De verhouding tussen Onesimus en Filemon heeft een wijziging ondergaan. Onesimus zal in dienstverband nu niet meer gelijk zijn aan een gewone slaaf. Zeker, Filemon blijft zijn wettige heer. Die erkenning, die gezagsverhouding, moet er blijven. Maar Onesimus zal aanvaard en gezien moeten worden als een geliefde broeder. Er zal een tweërlei verhouding zijn: een sociale en een geestelijke. De laatste mag de eerste niet opheffen of relativeren. Ook mag er geen sprake zijn van voortrekkerij. Hierin ligt een les voor de verhoudingen in het kerkelijk leven. Een les voor de omgang met elkaar. Het is een zegen voor een predikant wanneer er kinderen des Heeren, geofende, onderwijzende personen zijn in de gemeente. Onder de zegen van de Heere kan men van hen leren. In het verleden kwam dit ook voor. Nu staat de studie op een hoog niveau. Op zich is dat niet verkeerd. Voor het pastoraat is verrijking vanuit de Schrift en vanuit de belijdenis noodzakelijk. Maar niemand mag menen dat men er daardoor is. Men dient als predikant een plaats te hebben op de school van de Heilige Geest. Op die school bevinden zich al Gods kinderen. Zij mogen spreken van de verborgen omgang des geloofs. Het inzicht daarin en het verstaan daarvan doet wat. Wie het hoort als leergierige predikant gaat met onderwijs naar huis en bidt: Heere, wil steeds mijn Onderwijzer zijn. Tot verdieping en levensverrijking, tot zegen van de gemeente. Ook geschriften kunnen van betekenis zijn, ondermeer de redelijke godsdienst van Wilhelmus à Brakel. Dat is beslist geen verouderd boek. De

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie opgenomen van ds. P. Roos over Handelingen 17: 23b "Op de Areopagus". Ds. M.C. Tanis schrijft een bijdrage over Filemon: 16 - 19 "Vrucht van 's Heeren daad". Ds. P. Roos schrijft een artikel over de verkiezingen. Ds. P. den Butter schrijft een eerste bijdrage over koning Ahazia. Ds. K. Hoefnagel levert een bijdrage onder de titel: "Zijn weg en de mijne." Onder de rubriek 'Sprekend verleden' treft u een bijdrage aan over een preek "Jezus maakt de dode uitverkorene levend" van Eduard Meiners.

Ontmoetingsdag

We willen u alvast de datum doorgeven van de komende ontmoetingsdag: zaterdag 18 september D.V. op Urk.

Zendingsdag Elburg

D.V. woensdag 21 juli. Plaats: Geref. kerk, Vrijheidsstraat 1, Elburg. 10.30 uur Opening door ds. M.A. Kempeneers. Spreker ds. M.C. Tanis te Werkendam. Verkoop tafels in pauze. 14.00 uur Ds. G. Bouw te Alphen a/d Rijn, kindervertelling W. Visser te Nunspeet, ds. H. Zweistra te Elspeet. Sluiting ds. Kempeneers. Kinderoppas aanwezig.

Ds. H. v.d. Ham

Wie kan ds. v.d. Ham, Stooplaan 26, 3311 DM Dordrecht, tel. 078-6138280, e-mail hvdham@filternet.nl helpen aan preken of meditaties van docent A. van der Heijden, ds. J.A. Riekel of ds. D. Driessen?

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. 8 juli verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 1 juli.

AvH

pastor en de psycholoog spreekt daarin. Zijn zielsanalyse is nog van betekenis. Wie denkt dat je vandaag aan de dag met zulke lectuur niet meer uit de voeten kunt mag zich weleens afvragen of hij de Bijbel en de belijdenisgeschriften wel goed bestudeert. Zeker, ook vader Brakel was een mens. Maar hij was ook een begenadigde zondaar. De naam 'vader Brakel' is niet overtrokken. Hij was en is nog een man van betekenis. We mogen niet aan hem voorbijgaan. Prof. van Genderen noemde hem zelfs een talentvol prediker. Nimmer mag vergeten worden dat van het geestelijk leven de wortels liggen in het Woord van de Heere en in het belijden van de kerk. Terecht zijn de Leerregels genoemd het credo van de Afscheiding. Door de Heilige Geest komt er de overplanting van in het persoonlijk leven. Was nu voor Paulus Onesimus een geliefde broeder, Onesimus zal voor Filemon meer zijn: een slaaf en een broeder in de Heere. Welk een genadedaad van de Heere. Zo zullen zij samen verder mogen gaan.

Geleden schade

Paulus is zich volledig bewust van datgene wat er gebeurd is. Over alles heenstappen kan niet en mag niet. Dit is tegen de wil van de Heere. Al is het leven van Onesimus totaal veranderd, al blijkt bekering, het weglopen van Onesimus heeft zeker schade berokkend. Het is zelfs niet uitgesloten dat Onesimus geld van zijn meester heeft gestolen. Op zijn vlucht zou hij toch wat handgeld moeten hebben. Met nadruk wordt daarom geschreven: indien Onesimus u iets verongelijkt heeft of schuldig is, reken dat mij toe (vs. 18). Als Paulus het heeft over het financiële aspect dan gebruikt hij een commerciële term. Zet het maar op mijn rekening. Paulus wil de schuld van Onesimus helemaal vergoeden. Hij wil het volle pond geven. Als het maar weer goed komt tussen Filemon en Onesimus. Paulus bevestigt wat hij geschreven heeft met zijn handtekening. Ik Paulus heb het geschreven met deze mijn hand (vs. 19). De opmerking zou

gemaakt kunnen worden: maar Paulus, je kunt dit wel met zekerheid schrijven, maar waar haal je het geld vandaan? Die gedachte kan Filemon ook hebben. Je hebt geen cent op zak. Laat staan een bankrekening. Je hebt huisarrest. Je moet nog huur betalen voor de woning. Tentenwerk te doen is uitgesloten. Je kunt je verzekering niet waar maken. Paulus is ervan overtuigd dat waar is wat de Heere zegt in Zijn Woord: Mijn is het zilver en Mijn is het goud, Haggaï 2:9. Hij is de Bezitter en Schenker van alles. Dat weet Paulus en het zal voor deze zaak zeker waar worden. Dit is een goede zaak. Maar wat Paulus verder schrijft vraagt toelichting: opdat ik u niet zegge dat gij ook uzelf mij daartoe schuldig zijt (vs. 19b).

Schuld aan Paulus

Paulus is bereid de schuld die Onesimus bij Filemon heeft te voldoen. Wat hij in zijn schrijven eraan toevoegt laat iets bijzonders horen. Hoe is dat? Filemon staat bij Paulus in het krijt. Paulus wijst erop wat er gebeurd is in het leven van Filemon. Paulus is het middel geweest van die gebeurtenis. Filemon is christen geworden. Onder de prediking, onder het onderwijs van Paulus is hij tot bekering gekomen. Filemon is heel wat aan Paulus verschuldigd. Alhoewel Paulus belijdt dat de diepste oorzaak van de staatsverwisseling de Heere is. Nu is er geen trekken van een conclusie: voor wat hoort wat. De spreekwijze van Paulus bedoelt het volgende: uw schuld tegenover de Heere en Zijn dienst overtreft de schuld van Onesimus tegenover u. Vandaar dat Paulus uiteindelijk verwacht kwijtschelding van de schuld van Onesimus door Filemon. Dat dit alles misschien wonderlijk overkomt is te vatten. Maar we moeten goed onthouden dat er toen geen communicatiemiddelen waren zoals wij die kennen. Bovendien kan de houding van het karakter erg wisselend zijn. Ook van een kind des Heeren. Indien je broeder oog heeft voor de geschonken genade in het leven, dan valt het niet moeilijk om te bidden: vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij

vergeven onze schuldenaren. Dat brengt met zich mee kwijtschelding van alles van hem die van zondaar christen is geworden. Een berouwvolle zondaar mogen we niet de deur wijzen. Voor ons ligt er een les in opgesloten: waar een eerlijke schuldbelijdenis en een oprecht berouw blijken, behoren er pastorale woorden en daden te zijn. Het wordt ons ook voorgelaten in Lukas 7. Het getuigenis van Jezus over en tot de boetvaardige zondares wijst daarop. Er is pastoraal wat te doen. Ook het acht geven op wat de Schrift ons doorgeeft. De lijn vanuit de daad van Paulus kan niet zonder meer in alle opzichten getrokken worden naar de borgstelling van Christus. Bij Paulus hangt het er immers van af hoe de opstelling van Filemon zal zijn. Paulus rekent eigenlijk op kwijtschelding. Maar daar kan bij Christus geen sprake van zijn. De schuld wordt niet kwijtgescholden, maar zal betaald moeten worden door de Borg. Daartoe heeft Christus, de Borg, Zich in de eeuwigheid verbonden om de schuld van Zijn Kerk te betalen. Daarin spreekt de zekerheid van de betaling door de Borg beantwoordend aan de noodzakelijkheid van de betaling en geen afhankelijkheid van de houding van God Die betaling eist. Wanneer het gaat over de vrucht die Christus werkt in het leven, dan schittert die vrucht in het leven van Paulus. De gelijkenis van de barmhartige samaritaan stond niet buiten zijn leven.

M.C. Tanis

“Maar met dat al, en ziedaar een nieuw kenmerk, zij blijven van die verborgene plaatsen niet weg. Het mag al eens even onderbroken worden, maar zij komen telkens op de knieën terug.”

G. Wisse, *De droefheid naar God*

*Wie het hoort
als leergierige
predikant gaat
met onderwijs
naar huis en
bidt: Heere,
wil steeds mijn
Onderwijzer
zijn.*

AHAZIA - 1

2 Koningen 8:25-29;
2 Kronieken 22:1-8

De vraag wie Joram als koning in Juda moet opvolgen is spoedig beantwoord. Er is immers nog maar één zoon over. Alle anderen zijn indertijd door de benden van Arabieren en Filistijnen weggevoerd. Toen hebben ze op de een of andere manier Ahazia, die ook wel Joahaz genoemd werd, over het hoofd gezien. Hij is dus de enige troonopvolger. Hem maken de inwoners van Jeruzalem koning en Ahazia heeft zich naar de wil van het volk te schikken.

Op zich is het best merkwaardig dat de inwoners van Jeruzalem Ahazia koning maken. Waarom zij? Doen de anderen niet mee? Hoe denken de mensen buiten Jeruzalem, in de andere steden en dorpen van Juda, er dan over? Wijst dat misschien al op verdeeldheid onderling? We zagen al eerder dat niet iedereen in Juda het eens was met de veranderingen op godsdienstig gebied en de invoering van de Baälsdienst. Is er in Juda hoe langer hoe meer verzet gegroeid tegen de nieuwe godsdienst? En is dat misschien de reden dat de rest van het volk wat argwanend gekeken heeft naar de enige nog overgebleven zoon van Joram en dat men daarom aarzelde om hem koning te maken?

Ja, de vraag zal natuurlijk door velen gesteld zijn: Wat is Ahazia voor een man? Is hij net als zijn vader? Ook een aanhanger van de Baälsdienst? Of kunnen we andere dingen van hem verwachten? Lijkt hij meer op zijn grootvader Josafat?

In het voetspoor van zijn vader
Als Ahazia goed nadenkt over het lot van zijn vader, dan kunnen we ons bijna niet voorstellen dat hij in diens voetsporen zal gaan. Verwacht mag worden dat hij de koers radicaal zal verleggen. Een mens zou toch bang zijn om de Heere nog langer te tergen.

Toch volgt Ahazia wel zijn vader. Gebeurt dat onder invloed van zijn moeder Athalia? Ja, dat is zeker. Dat wordt ook nadrukkelijk vermeld. Zij is zijn raadgeefster en de raad die zij hem keer op keer geeft is bedoeld om hem goddeloos te doen handelen. Ze heeft als ideaal dat het in Juda net zo zal gaan als in Israël. Ook in Juda moet de Baälsdienst de officiële staatsgodsdienst worden en haar zoon Ahazia moet onder haar invloed er alles aan doen dat dit doel bereikt zal worden.

De vraag blijft echter, hoe het mogelijk is dat Ahazia die invloed van zijn moeder durft aanvaarden. De gang van zaken met zijn vader Joram zou hem toch genoeg hebben moeten leren? Het lijkt erop, dat er maar één antwoord op die vraag is en dat is dit.

In het geloof van de verschillende heidense volken hadden de goden aanvankelijk slechts plaatselijk invloed. Die invloed kon zich wel uitbreiden, maar dat kostte tijd. Trouwens de invloed die deze goden hadden kon ook verminderen en zelfs helemaal verdwijnen. Goden moesten het ook van elkaar winnen en als dat lukte dan breidde hun macht en invloed zich uit.

Onder de regering van Joram werd de dienst van Baäl ingevoerd en Baäl heeft zich intussen al een plaats verworven. Er is bijvoorbeeld een tempel voor hem gebouwd en daar doet een priester voor Baäl dienst, zoals blijkt uit 2 Kron. 23:17. Maar Jahwe heeft ook nog altijd Zijn plaats behouden, al is die plaats wel kleiner geworden dan voorheen. Baäl moet nu sterker worden. Zijn invloed moet toenemen en die van Jahwe moet afnemen. Dat kost tijd en men moet dus geduld hebben.

Dat geldt ook van Ahazia. Hij moet geduld hebben. En vertrouwen dat Baäl op den duur sterk genoeg zal blijken om Jahwe te verdrijven. Als dat gebeurt zal ook de positie van de koning in Juda sterker worden. Dan staat Ahazia's troon ook sterker. Ja, dat moet wel de verwachting zijn

die Ahazia koestert en omdat hij hierin gelooft aanvaardt hij de adviezen die zijn moeder Athalia hem geeft. Het is geloof in de toenemende macht van Baäl dat hem doet volharden in de weg die ook zijn vader Joram is gegaan, waar die weg zijn vader ook gebracht had.

Hij heeft het daarom niet onder ogen willen zien dat hetgeen zijn vader overkwam niets minder dan een oordeel van de Heere was. Als hij zoiets al zou hebben gedacht dan hebben zijn raadgevers hem die gedachten zo snel mogelijk uit het hoofd gepraat. In hun verblindheid hebben ze er geen erg in, maar alles wat zij doen is alleen maar gericht op het verderf van Ahazia. Wat erg als de Heere een mens aan zulke raadgevers overlaat!

Jehu als executeur

Soms gebeurt het dat de Heere zeer lankmoedig is over een zondaar en dat Hij het vonnis dat over zo iemand is uitgesproken lange tijd niet voltrekt. Gods geduld lijkt soms eindeloos. Er zijn echter ook gevallen dat het geduld van de Heere maar erg kort lijkt. Snel, bijna voortijdig, valt de deur in het slot en is de genadetijd voorbij. Zo is het bij Ahazia.

Vanwege zijn nauwe relaties met het huis van Achab ziet Ahazia het als zijn taak om zijn oom Joram, die in die dagen koning is over het rijk van Israël, terzijde te staan. Joram voert oorlog met de Syriërs en de inzet van die strijd is Ramoth in Gilead. Over die stad was al eerder strijd gevoerd. Dat was in de dagen van koning Achab. Achab beschouwde die stad als een stad die bij Israël hoort, maar de Syriërs wilden haar niet afstaan. Toen Achab Ramoth met geweld op de Syriërs probeerde te veroveren, mislukte dat en het mislukte radicaal. Achab sneuvelde zelfs in die strijd en de stad waarover het ging bleef in handen van de Syriërs. Kennelijk is dat later toch veranderd. Wanneer het gebeurd is, weten we niet met zekerheid, maar in de dagen van Achabs opvolger

In het geloof van de verschillende heidense volken hadden de goden aanvankelijk slechts plaatselijk invloed.

kwam Ramoth toch in handen van Israël terecht. Alleen, dat bezit bleef niet onbetwist. Syrië probeerde de rollen weer om te keren en met name tijdens de regering van koning Hazaël werden die pogingen van Syrië geïntensiveerd. Joram moet zijn uiterste best doen om de stad in handen te houden. In die hernieuwde strijd om Ramoth komt Ahazia zijn oom Joram te hulp. Zo is Ahazia erbij als koning Joram in die strijd zodanig verwond raakt, dat hij zich voorlopig uit de strijd moet terugtrekken en met ziekteverlof naar Jizreël gaat. Het opperbevel over de legers van Israël komt daarmee te liggen in de handen van een van de generaals, Jehu. Dan gebeurt het. In opdracht van Elisa heeft een van de zonen der profeten Jehu tot koning gezalfd als opvolger van Joram. God gaat aan Achabs huis voltrekken wat Hij al eerder als oordeel had

aangekondigd. Daarbij moet Jehu Gods executeur zijn. Nadrukkelijk krijgt Jehu daar opdracht toe. Joram moet sterven. Diens moeder Izebel moet ook sterven. Het hele huis van Achab heeft de dood verdiend. Jehu heeft begrepen wat de Heere van hem verwacht. Zonder te dralen trekt Jehu van Ramoth op naar Jizreël waar hij weet dat Joram is. Daar zal hij met zijn executiewerk beginnen. Zijn komst naar Jizreël blijft uiteraard niet onopgemerkt. Zodra koning Joram bericht ontvangen heeft dat er een legerafdeling onderweg is, stelt hij alles in het werk om te weten te komen wat er aan de hand is. Tot tweemaal toe zendt hij een soldaat de komende legereenheid tegemoet, maar daar wordt hij niet veel wijzer van. Tenslotte besluit hij er zelf op uit te trekken om poolshoogte te nemen. Zijn neef Ahazia, die bij hem

op ziekenbezoek is, gaat met hem mee en zo ontmoeten ze Jehu met zijn krijgsmacht. Het is echter al te laat. Joram is zijn eigen dood tegemoet gesneld en uitgerekend op de plaats waar indertijd het bloed van Naboth vergoten is en waarvan de Heere toen had aangekondigd dat daar Zijn oordeel zou worden voltrokken over Achabs huis, vindt Joram de dood. Een pijl, afgeschoten door Jehu, treft hem. Nog probeert hij te vluchten, na Ahazia nog een waarschuwing gegeven te hebben, maar het is tevergeefs. Joram sterft en zijn dode lichaam wordt weggeworpen op het stuk land dat indertijd aan Naboth toebehoorde, precies in overeenstemming met wat de Heere had voorzeggd.

P. den Butter

Nadrukkelijk krijgt Jehu daar opdracht toe. Joram moet sterven.

Kerkelijk actueel

Verkiezingen

De uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen hebben ons allen diep teleurgesteld. Daarover is genoeg geschreven. Welke lering trekken wij hieruit? Dat is een belangrijkere vraag. Is het verval te stuiten? Wat is de toekomst van ons land en van de kerk des Heeren? Dat zijn heel wezenlijke vragen. Ik trek enkele lijnen.

Afval

Allereerst was er het vertrek van Balkenende. Hij heeft in deze dagen, maar niet minder gedurende zijn hele ambtsperiode, ongekend veel kritiek, laster en smaad over zich heen gekregen. Al heb ik hem nooit gestemd, we kunnen er wat betreft een premier alleen maar op achteruit gaan. Balkenende was geen principiele christen, zoals wij dat voorstaan. Hij had echter wel een zeker invoelvermogen voor geestelijke zaken. Had hij beter gedaan om eerder af te treden? Moet een integer en goedbedoelend mens wijken voor lage en lafhartige kritiek? Dat is maar zeer de vraag. Was het beter geweest als het CDA

met een ander als partijleider zich had kunnen handhaven? Op de keper beschouwd eigenlijk niet. De huidige afloop kan veel goeds betekenen, namelijk als we zouden ontwaken, als we de les zouden mogen leren. Ik kan dus niet nalaten respect te vragen en uit te spreken voor zijn optreden, ook al verschil ik in veel opzichten met zijn opvattingen. Wat ernstiger is, is het feit, dat deze uitslag duidelijk gemaakt heeft dat het christelijke beginsel sneller krimpt dat we hadden gedacht. Velen hebben de uitslag gevoeld als een overrompelende zaak, die onverwachts en hard aangekwam. Het heeft ons zeker allenmaal

verrast. Je hoopt altijd nog op een wonder (?), of in ieder geval op een meevaller. Dat laatste is een naar woord voor deze zaak, maar het vertolkt misschien wel de situatie. Hadden we het niet kunnen weten? Heeft de kerk een verkiezingsuitslag nodig om de stand van zaken te beseffen? Hebben we zelf als kerk niet onze eigen thermometers, die ons al lang tevoren vertelden dat het niet koud en niet heet is? Daaruit blijkt eigenlijk al onze eigen grote nood, zowel van de staat alsook vooral van de kerk en het Christelijke deel der natie. Ik merk om me heen, dat steeds meer mensen zien dat het niet goed gaat met land en kerk. Maar er zijn er nog teveel die zeggen dat het nog meevalt. Want je zegt toch niet graag dat het niet goed gaat met de kerk? Daar hebben de profeten nooit enige sympathie mee behaald. Men vond dat Jeremia in zijn dagen het algemeen belang tegenwerkte. En Micha profe-

Was het beter geweest als het CDA met een ander als partijleider zich had kunnen handhaven?

Alleen de SGP ging redelijk vooruit. De derde man op de lijst was voor 2/3 al gekozen, maar dat was helaas te weinig.

teert altijd kwaad over mij, zo zei Achab; en dat lag natuurlijk aan Micha en niet aan hem. Een zaak van groot gewicht, toen en nu. Ik kan me heel goed indenken dat Jeremia het maar moeilijk had met zijn onheilsprofetie. Heeft het enige zin om een naderend onweer aan te kondigen? Zouden onze jonge mensen daar niet moedeloos van worden? Ontneemt het ons niet alle verwachting? Worden we niet nodeloos ongerust? Het komt over als een ongeloofsprofetie en niet als een onheilsprofetie. Je hebt geen geloof, zo meent men, als je spreekt over de donkere wolken. Ik volg op afstand, als tijdelijke lezer van het Fries Dagblad, de afstoting van die vier kerken in Leeuwarden. Een kleine groep verzet zich daartegen. Men heeft emotionele banden met dat gebouw. Men vecht met leeuwenmoed tegen de stroom in. Maar het is een onmogelijkheid; een mens kan wel vechten tegen de wind, maar het haalt natuurlijk niets uit. De wind des Geestes blaast waarheen Hij wil en de wind van allerlei dwaalleer laat zich niet evenmin makkelijk tegenhouden.

Hoop

Zo lijkt het. Maar zo'n redenering is doemdenken van de bovenste plank. God leeft nog en er is nog hoop, zo kunnen we zeggen tegen hen die met Ezra verbaasd en bedroefd neerzitten vanwege de stroom van ontrouw en verlating. Christus heeft Zijn belofte niet tevergeefs gegeven en de Heilige Geest wijkt nimmermeer. De vraag of er nog hoop voor de kerk is, moeten we positief beantwoorden. We mogen en willen niet zonder meer bij de pakken neerzitten. We mogen niet met Jona onder een afdak zitten om gerust het oordeel over Nineve af te wachten, evenmin als we in de zware stormen gerust mogen slapen in het zinkende schip. Nee, we moeten als de meerdere Jona wenen over de nood en het ongeloof van de kerk. En dat is het nu juist, dat echte wenen zoals Hij weende, mis ik en missen wij. Hij heeft met tranen moeten zeg-

gen: "Nu is het verborgen voor uw ogen". Er is wel hoop, maar alleen als we dat gaan bekennen ("Och, of ge nog bekende.....!"). Als we met Hem gaan meewenen. Maar ik vrees dat velen hopen zonder tranen. Zonder bekering. Wij met elkaar hebben de Heere verlaten. Hoe is het allemaal zover gekomen? We zoeken overal naar de oorzaak, maar het meest heilzame middel is het zelfonderzoek. Als u, als ik zelf tot werkelijke verbreking zou komen, dan zou er een begin zijn van opleving voor de kerk. Het moet bij mij en bij u beginnen.

We verschillen dus niet over de vraag of er nog wel hoop is en of de Heere wel leeft, maar we verschillen over de weg waarin die hoop werkelijkheid wordt. En als ik denk over bekering in Nederland, lijkt dat menselijk een volkomen onmogelijke zaak. Dan is er weer een Luther of een Johannes de Doper nodig. Liever nog: dan hebben we de Heilige Geest nodig. En als dat niet gebeurt, dan zijn de tranen van de Heere Jezus de voortekenen van onze tranen, die we schreien zullen als het water stijgt tot de lippen. Dit kan alleen van Boven komen. De kuikens lopen allemaal naar de uitgebreide vleugels toe, maar doen wij dat? De Joden deden het in ieder geval niet.

Zeker, er zijn mensen die dat wel mogen doen en er zijn ook jongeren die worstelen met deze zaak en er zullen kinderen Gods zijn die de nood voelen. Maar we moeten wel eerlijk zeggen dat er een deksel over ligt.

Moeten we allen niet eerlijk erkennen dat we deze zaken wel uitspreken, maar dat we er zo weinig van voelen? Dat maakt de zaak nog ernstiger

Dus denk ik, dat het hoogtij wordt voor Nederland dat we wakker worden. Dat zegt ons de politieke afkalving van het Christendom en de vele kerkelijke en geestelijke alarmbellen hebben het ons al veel eerder verteld. Als de sirene's de eerste maandag van de maand hun naargeestig gehuil laten horen, weten we toch al dat het allemaal schijn is. Het is geen echt alarm.

Ieder mens wil hopen, maar hij wil te snel en te vlot hopen. Er is wel hoop, meer dan we denken, maar in de weg van Gods Geest. Ds. van der Vlies heeft eens gezegd dat we een bidder te vroeg van zijn knieën laten opstaan. Dat betekent: we zeggen te vroeg dat er vrede is en geen gevaar.

Dat wordt ook nog duidelijk als we naar de uitslagen van de verkiezingen kijken. De beide partijen met de C zijn voor mij niet gelijk, hoewel beide verloren hebben. Ik heb in deze rubriek meermalen gesproken over de regeringsdeelname van de CU. Er zijn tijden geweest dat ik enige verwachting koesterde. Maar de laatste tijden namen algemeen de vruchten daarvan af. Men moest te veel water bij de wijn doen om te kunnen doorgaan. Voor het CDA was die vraag eigenlijk al een achterhaalde zaak, al waren en zijn daar ook echte christenen die wisten dat het niet goed ging.

Alleen de SGP ging redelijk vooruit. De derde man op de lijst was voor 2/3 al gekozen, maar dat was helaas te weinig. Ik zeg dit niet omdat bij de SGP de Bijbelse waarden nog veilig zijn. Dat zou hoogmoed zijn. Maar men zoekt niet voor alles de deelname, maar men zoekt ook kracht in het getuigenis. Dan houden we de handen tenminste vrij. En verder heeft de SGP en hebben alle Reformatische christene evenzeer behoefte aan de waarachtige bekering. Maar het besef van die bekering leeft onder hen meer dan onder andere christenen, zo hoop ik. De gang van zaken zegt ons, dat de twee getuigen uit Openbaringen 11 een Goddelijke roeping hebben. Ze waren met zakken bekleed.

Deze twee zullen profeteren (vers 3). Leest u maar eens welk een macht het echte getuigen van deze twee heeft. Alhoewel hun dode lichamen echter, als het einde nadert, op de straten liggen van de grote stad. Maar hun lichamen zullen levend worden (vers 11). Dit is de weg van het Christelijk en profetisch getuigen. Is dit de situatie van ons als kerken in deze tijd? Het hoofdstuk begint met de uitsluiting van de voorhof van

tempel en kerk. Alleen het binnenste heiligdom houdt stand. Deze getuigen stonden niet alleen op de preekstoel, maar ze profeteerden ook op de straten der

stad, die geestelijk genoemd wordt Sodom, "alwaar ook onze Heere gekruisigd is". Dat is de echte roeping van de kerk. In de weg van dat kruis en van die

getuigende profetie alleen ligt de enige hoop!

P. Roos

Vragenrubriek

Zijn weg en de mijne

De volgende vraag die we nu gaan beantwoorden is naar aanleiding van een opmerking in een preek over de weg van de Borg en de weg van de Kerk. Gaat de Kerk dezelfde weg die Christus ging? En moeten we eerst iets beleven van kerst, om daarna iets van het heilgeheim van het volgende heilsfeit te verstaan?

Het is nogal wat hetgeen hier aan de orde gesteld wordt, maar toch hartelijk dank voor deze vraag!

Het is belangrijk deze dingen goed te zien. Laten we proberen er iets van te zeggen. En dan zullen we eerst de vraag beantwoorden wat we precies onder de weg van Christus hebben te verstaan.

Onder de weg van Christus verstaan wij de weg der vernedering en die van Zijn verhoging. Als het goed is leren we op de catechisatie dat de Heere Jezus eerst een diepe weg van vernedering is gegaan, te vergelijken met een trap die Hem steeds verder de diepte in voerde. De treden van die trap brachten de Heiland in zulk een diepe vernedering dat je, als het ware boven aan de trap staande, de onderkant ervan niet kon zien. We denken aan Zijn nederige ontvangenis en geboorte, Zijn lijdensgang op weg naar Golgotha en op die kruisheuvel zelf. We denken aan Zijn sterven en begrafenis. Was nu Zijn begrafenis de laatste trap van Zijn vernedering, de laagste trap was de nederdaling ter helle in de bange Godverlatenheid aan het kruishout.

Deze weg is de weg van Christus. Die weg is uniek. Hij betreedt die weg geheel en al alleen en bij het treden van die pers was er niemand bij Hem. Welke schuldenaar kan immers borg zijn voor andere

schuldenaren? De weg die Jezus ging was die van de betaling. Hoe kunnen wij, die onze eigen schuld niet eens kunnen aflossen, die van anderen dan betalen? De weg die de Heere Jezus ging was die van de volkomen onderworpenheid aan God en de volmaakte gehoorzaamheid aan Zijn heilige wet. En wie van het talloos wederhorig kroost kan die weg van de gehoorzaamheid gaan? Niemand. Zo diep is onze val in Adam. Christus' weg is dus uniek. Hij alleen ging die weg, kon die weg gaan en wilde die weg gaan. Deze weg wordt niet mijn weg. Door genade zal ik, als vrucht van deze lijdensweg juist de tegenovergestelde weg gaan! Name-lijk de weg vanuit de verlorenheid tot het behoud.

Deze weg, die van de verlossing, kán gegaan worden vanwege Christus' weg van ellende, en deze weg van verlossing zál ik gaan door de kracht van de verhoogde Zaligmaker.

Die weg van Zijn verhoging is eveneens uniek te noemen. En dan hebben we het over de treden van de trap der verhoging: de opstanding, Zijn hemelvaart, het zitten aan Gods rechterhand en Zijn wederkomst op de wolken des hemels. De treden van die trap brachten de Heiland tot zulk een heerlijke verhoging dat je, als het ware onderaan die trap staande, de top van die trap niet kunt zien. De bijbel zegt dat God Hem uitermate heeft verhoogd. En waarom is Hij verhoogd? Omdat Hij Zich zo diep wilde vernederen. "Die nedergedaald is, is Dezelfde ook, Die opgevaren is verre boven al de hemelen", Efeze 4:10.

Ook deze weg is uniek. Want

Christus heeft een plaats in de hemel *verdiend*, en van allen die daar ook mogen aankomen geldt het tegenovergestelde. Wij worden uit genade zalig!

Na dit dus vastgesteld te hebben, komen we bij een volgend punt. Al is nu Christus' weg geheel en al uniek, Hij neemt in die weg wel al de Zijnen als het ware met Zich mee. Met andere woorden: Hij lijdt plaatsbekledend, voor anderen. Hij betaalt voor anderen.

De vrucht van Zijn werk komt geheel en al ten goede van arme zondaren, die in en van zichzelf nog geen nagelschrapsel tot hun zaligheid kunnen toedoen. Wie als een arme zondaar in het geloof de toevlucht neemt tot de Heere Jezus vindt in Zijn bloed en wonden de betaling van zijn schuld en in Zijn volbracht werk een recht op het eeuwig leven. De weg van Christus' verhoging wordt dus ook mijn weg. Een weg die ik uit genade mag gaan en toch ook een weg naar Gods heilig recht. Voor mijn verhoging is betaald!

Maar nu een derde punt (het lijkt wel een preek): Christus Jezus is niet alleen de weg van de vernedering gegaan, die de Vader Hem deed gaan, maar Christus heeft ook veel moeten lijden van de ménsen. God heeft Hem tot een vloek gemaakt, vanwege Zijn heilig recht, welke voldoening eiste, en in die weg tot een zegen voor al de Zijnen, *maar de mensen hebben Hem ook vervloekt!* Zie toch duidelijk die twee lijnen lopen in het Evangelie. Aan de ene kant de lijn van Jesaja 53: de Heere heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen, Hij heeft Hem verbrijzeld (vreselijk woord). Aan de andere kant zien we de lijn

Christus weg is dus uniek. Hij alleen ging die weg, kon die weg gaan en wilde die weg gaan.

Onder de
leiding van
de vorst der
duisternis
werd Jezus
naar het kruis
verwezen.

van de haat en de vijandschap van de mensen: Hij is gekomen tot het Zijne, maar de Zijnen hebben Hem niet aangenomen, Joh. 1:11. Wat is Christus toch een smaadheid aangedaan. Hij is als Hoeksteen door de bouwlieden verworpen en zij hebben Hem zonder enige reden gehaat. Er is blijkbaar voor de waarheid geen plaats op de wereld. Welnu, *die* weg is nu ook een weg die de Zijnen ook gaan. Zij gaan ook de smaadheid van Christus dragen. Zij hebben Mij gehaat en vervolgd, het zal ook u overkomen, zo heeft Hij het Zijn discipelen voorgehouden. We denken aan de vraag van Jakobus en Johannes om een ereplaats in Christus' Koninkrijk. We lezen

daarover onder andere in Mattheus 20. De Heere Jezus denkt aan hetgeen Hij nog moet ondergaan, om dat eeuwig Koninkrijk mogelijk te maken: Hij moet de lijdensbeker ledigen ter betaling van de schuld. Kunt gij de drinkbeker drinken dien Ik drinken zal en met de doop gedoopt worden waarmee Ik gedoopt worde? Nee, dat kunnen zij niet. Zij menen echter van wel. Wij kunnen! Ze zullen er wel achter komen en ze moesten er ook noodzakelijk achter komen: Christus' weg is een unieke weg: de weg van de verwerving en de toepassing van het heil. Maar Christus sprak op dat ondoordachte: "wij kunnen" de woorden: Mijn drinkbeker zult

gij wel drinken, enzovoort. Maar daar spreekt Hij over de strijd, de moeite, het lijden, de vervolging, de onverdraagzaamheid der wereld, de vijandschap van de boze die *wel* hun deel zal zijn.

De haat die de Heere Jezus ondervonden heeft, is dezelfde die ook nu nog heerst in de wereld. Onder de leiding van de vorst der duisternis werd Jezus naar het kruis verwezen. Zijn volgelingen zullen hetzelfde ondervinden. De weg van de smaadheid die Christus onderging is ook de weg van de Zijnen. Maar ik hoop een volgende keer verder te gaan!

K. Hoefnagel

De praktijk der godzaligheid

Het avondmaalsformulier [32]

Veel gebreken en ellendigheden bevind ik in mezelf... Waarin blijkt dat zoal? In op z'n minst drie dingen. Daarin allereerst dat ik geen volkomen geloof heb. Hoewel de Heere het waard is dat ik Hem volkomen en van ganser harte geloof. Op Zijn Woord namelijk. Waarin blijkt het nog meer? Ja, ook hierin dat ik het dienen van de Heere met heel wat minder ijver en inzet doe dan waartoe ik verplicht ben. Ik raak in geen enkel opzicht aan de maat die van mij verwacht mocht worden. En dan is er nog iets. Ten derde blijkt mijn ellende en mijn gebrek ook nog eens daarin dat ik elke dag met de zwakheid van mijn geloof strijden moet en niet minder met de boze ingevingen van mijn vlees.

Belijdenis

Het bovenstaande is een openhartige belijdenis. Een tot droefheid stemmende belijdenis. Het ziet er niet fraai uit. Veel gebreken en ellendigheden... En dagelijkse strijd.

Uit wiens mond komen deze woorden eigenlijk? Wie is het die hier erkent dat het er zo treurig in zijn of haar leven uitziet? Dat moet wel iemand zijn die ver van de Heere vandaan leeft. Iemand

die van het leven in de vreze des Heeren nog niet veel geleerd heeft, zouden we zeggen. Een mens, ver weg van zijn of haar plaats. Vergis u niet. Het is degene van wie zojuist is gezegd dat hij zijn leven buiten zichzelf in Jezus Christus zoekt. En even daarvoor wordt van deze zelfde persoon getuigd dat God hem in genade aanneemt en voor een waardige medegenoot van Zijn tafel houdt. Al met al, degene die dit alles over zichzelf vertelt, is een kind van God. Een gelovige die door genade deel ontvangen heeft aan zaligheid. Iemand aan wie Christus dan ook Zijn spijs en drank niet onthouden wil.

En dan toch zulke gebreken en ellendigheden? Zoveel afwijkingen waarover terecht een klacht wordt aangeheven? Ja, toch! Zulke kinderen heeft de Heere. Dit zijn de broeders en zusters van de Heere Jezus. Voor wie Hij Zijn bloed heeft gestort. En aan wie Hij Zijn Geest heeft gegeven. Dit is het volk van de Heere. Zo zijn de schapen van de goede Herder, Geen andere... Veel gebreken en ellendigheden bevinden ze in zichzelf... Over hen schrijft ons avondmaalsformulier.

Zware strijd

Maar lezen we nu eens verder. Hoe ervaren ze die gebreken? Koes-teren zij ze? Of voeren ze allerlei verontschuldiging en aan? Met een beroep op de omstandigheden van hun leven bijvoorbeeld? Of verwijzend naar de zondestaat waarin ze zich bevinden? "We kunnen niet anders. We zijn toch immers zondaren..." Of met een beschuldigende vinger naar de Heere, die van hen vraagt wat ze toch niet volbrengen kunnen...

Van dat alles niets. Nee, hun gezindheid is een andere. Ik lees in het formulier: "... *overmits ons door de genade van de Heilige Geest zulke gebreken van harte leed zijn en wij begeren tegen ons ongeloof te strijden en naar alle geboden van God te leven...*"

Wat blijkt? Er wordt een zware strijd gevoerd. Binnen in deze mens. Een strijd tussen twee tegengestelde machten. De macht van boven en de macht van beneden. Het beginsel van de Geest en het beginsel van het vlees. Die twee zijn met elkaar in conflict. Ze verdragen elkaar niet. Ze mogen geen vrede sluiten. En ze zullen ook geen vrede sluiten. Waarom niet? Wel, omdat de gelovige in wiens leven deze strijd wordt gevoerd, in beginsel is ingewonnen voor één van de strijdende partij-

Wat blijkt?
Er wordt een
zware strijd
gevoerd.
Binnen in
deze mens.
Een strijd
tussen twee
tegengestelde
machten.

en. Of beter nog: hij is van macht-hebber veranderd. Hij hoorde eerst bij het kamp van de boze. De meester van deze duistere macht diende hij. Van harte zelfs. Maar toen was er van strijd geen sprake. Er was helemaal geen conflict. De boze in wiens macht hij was, suste hem voortdurend. Het was wel goed zo.

Totdat het veranderde. Totdat hij namelijk door genade een tweemens werd. Zijn leven wijzigde van koning. Prins Immanuel werd nu zijn Vorst. Diens dierbaar bloed bevrijdde hem uit de macht van de duisternis en bracht hem in beginsel in het koninkrijk van het licht en de genade. Toen kwam de echte vrede in zijn ziel. Maar tegelijkertijd de strijd. Zijn overgebleven zonden en zijn "gebreken en ellendigheden" werden hem van harte leed. Sindsdien wilde hij niet anders dan tegen ongeloof en verleiding strijden. Het was zijn verlangen geworden naar alle geboden van God te leven... Helaas, wat is de praktijk er dikwijls ver vandaan.

Nochtans

Ondertussen heb ik wel enkele heel belangrijke woorden in het formulier overgeslagen. Aan het slot van het vorige artikel noemde ik ze al: *"Daarom al is het..., nochtans, desniettegenstaande..."* Ze bepalen de kleur en de toonzetting van de hele volzin. "Al is het dat er veel gebreken zijn..., nochtans... zullen wij gewis en zeker zijn..." De gebreken en de ellendigheden zijn er. En ook de geestelijke strijd is een feit. Het wordt allemaal niet ontkend. Maar het wordt wel gerelativeerd. Wat blijkt? De ellende en de gebreken hebben niet het laatste woord. Ze bepalen de uitkomst niet. Er is een andere werkelijkheid. Een deur gaat open. Het is de deur van het geloof. Van het vaste vertrouwen op de Heere. Het is een deur die toegang geeft tot de echte werkelijkheid. De werkelijkheid van de Heere. En die deur scharniert op het woordje 'nochtans'.

Nochtans. Dat is een bijbels woordje. Het komt in de bijbel heel wat keren voor. Het wordt

gebruikt wanneer er nieuw zicht ontstaat. Verrassend zicht. Een bekend voorbeeld is het slot van het boek Habakuk. Daar is sprake van iemand die allerhande tegenspoed heeft. Er zijn geen vruchten op de akker. En de stallen zijn leeg; er is geen vee. Wat lezen we dan? *"Zo zal ik nochtans in de Heere van vreugde opspringen. Ik zal mij verheugen in de God mijns heils."* Wel, dat is een wonder. Er lijkt helemaal geen reden tot vreugde. Eerder tot droefheid. Maar toch is er vreugde: nochtans!

Een ander voorbeeld, waar dat woordje weliswaar niet letterlijk te vinden is, maar des te meer de zaak! Het gaat daar (namelijk in Jesaja 50) over iemand die in duisternis wandelt. Hij heeft geen licht. Geen hand voor ogen te zien! Wel, dat is geen vrolijke omstandigheid. De moed zou je in de schoenen zakken. Maar wat lezen we daarna? *"Dat hij (nochtans) betrouwe op de Naam des Heeren en steune op zijn God..."* Dat woordje 'nochtans' voegde ik er zelf aan toe. Maar al staat het niet letterlijk in deze tekst – de bedoeling is dezelfde! Er lijkt geen toekomst. En nochtans is er toekomst. Er lijkt geen reden tot hoop. Maar nochtans is er niet anders dan hoop!

In ongeveer dezelfde zin gebruikt onze catechismus dit woordje 'nochtans' in zondag 23. Daar gaat het over het ware geloof. Het is het geloof dat de zondaar rechtvaardigt. Hem tot een rechtvaardige voor God maakt. Daar was vanuit hemzelf helemaal geen zicht op. Daar heeft de zondaar ook geen recht op. Maar de Heere rechtvaardigt goddelozen. En daarin doen de uiterlijke dingen niet mee. Daarbij moeten zelfs de tegenstemmen (van binnen en van buiten) zwijgen. *"Hoe zijt gij rechtvaardig voor God? Al is het dat mijn geweten mij aanklaagt (...) en al is het dat ik nog tot alle boosheid geneigd ben..., nochtans (!) heeft God mij de weldaden van Christus toegerekend. Zelfs zo zeker, alsof ik nooit zonde had gekend of gedaan..."*

Wel, zo heeft ook in ons formulier het woordje 'nochtans' zijn functie. Het spreekt de tegenstemmen tegen. Het maakt het onmo-

gelijke tot mogelijk. Want bij God zijn alle dingen mogelijk. En het nochtans-geloof heeft daar zicht op. Heeft daar vooral krediet op.

Het zij zo...

Het 'nochtans' spreekt alle valse en kwade stemmen tegen. Het 'nochtans' houdt het bij het Woord van God. Wel, zo ook in ons formulier. *"Al is het dat er nog veel ellendigheden en gebreken zijn..., nochtans geloof ik dat geen zonde of zwakheid kan verhinderen dat de Heere mij in genade zou aannemen!"* Dat is de taal van het geloof. Een aangevochten geloof, dat blijkt uit alles. Een in zichzelf zwak en wankele geloof dikwijls. Dat blijkt ook uit alles. Maar daarom niet minder zeker van zijn zaak. De ellendige verlaat zich op zijn God. En hij zal niet beschaamd worden.

Luther had dat woordje 'nochtans' erg lief. In zijn geschriften komen we het dan ook nogal eens tegen. In ieder geval de zaak die ermee wordt aangeduid. Zo bijvoorbeeld in zijn prachtige boekje over Psalm 118: *'Das schöne Confitemini'*. Ik lees in de verklaring van vers 6: *"De Heere is met mij! Mijn roepen wordt verhoord, en wel zo dat ik, hoewel de nood nog niet van mij wijkt, een nochtans o zo machtige en geweldig sterke ruggensteun krijg. De Heere vervult mijn hart met Zijn eeuwig Woord en Zijn eeuwige Geest, midden in de nood..."* Dat is het geheim van het 'nochtans'. Het is: zonde zien en nochtans genade geloven. Het is de dood voor ogen hebben, maar nochtans weten van de levende Heere.

Tot slot luisteren we nog even naar wijlen dr. H.F. Kohlbrugge. Als er iemand is die de diepte van dit 'nochtans' in zijn preken heeft uitgelegd, dan Kohlbrugge. Hij heeft het zelf geleerd in de weg van lijden en verbeiden, en hopen op zijn God. Ik citeer uit een preek over Psalm 130: 7 en 8.

"Wie met God worstelt, is in nood en gevaar van omkomen. Waar geworsteld wordt, daar gaat het hard toe. En wie met God worstelt, die wil door God gezegend zijn. Wie door God gezegend wil zijn, die zoekt bij God genade, barmhartigheid, vergeving van

Er lijkt geen toekomst. En nochtans is er toekomst. Er lijkt geen reden tot hoop. Maar nochtans is er niet anders dan hoop!

zonden, vrede, eeuwig leven; die zoekt zijn zaligheid. Wie dit echter bij God zoekt, die ziet niets dan toorn, verdorvenis, ondergang. Die heeft niets dan zonde, onrust en vertwijfeling in zich. Nochtans worstelt hij met God, opdat hij verlost zij. Het gaat hem om verlossing en om gerechtigheid voor God. Het gaat hem daarom, dat hij bij God in genade opgenomen zij. (...)
Israël hope! Op wie? Op de Heere. Dat is met andere woorden gezegd: Het zij

zo, dat uw toestand geheel wanhopig zij. Het zij zo, dat gij van angst en moedeloosheid niet meer weet waar het te zoeken. Het zij zo, dat de zonde u geheel overheerst, dat zij u met haar banden nog steeds vast omstrikt. Het zij zo, dat gij in uzelf niets vindt dan ongerechtigheid op ongerechtigheid, dan enkel lasterlijke gedachten en neigingen. Het zij zo, dat uw nood zo hoog gestegen is, dat gij naar het zichtbare reddeloos verloren zijt, dat

uw zonden en schulden, uw moedwillige overtredingen ten hemel schreien en uw gebeden of stille verzuchtingen overschreeuwen. Het zij zo, dat gij van angst en vrees, van siddering en verschrikking heen en weer geholpen wordt, zodat alle helse machten u dreigen te verstikken... Israël, hoop op de Heere!" Nochtans!

J.M.J. Kieviet

Sprekend verleden

Eduard Meiners (2)

Dit keer wil ik u wat doorgeven uit een tweede verhandeling van Eduard Meiners getiteld "Jezus maakt de dode uitverkorene levend". We zijn vertrouwd met de uitdrukking dat de mens van nature dood is in de zonden en de misdaden. Maar wat houdt dit nu eigenlijk in? Wat betekent dit? Kunnen we uitleggen aan een ander wat ermee bedoeld wordt? Eduard Meiners gaat in bovengenoemde verhandeling uiteenzetten wat de doodstaat van de gevallen mens is. Hij gaat aantonen waaruit de geestelijke dood bestaat. Hij omschrijft de geestelijke dood dan als volgt: "De geestelijke dood, zowel ontkennend als bevestigend beschouwd, is die staat waarin iemand die daarin verkeert, ontbloot is van het ware leven, en integendeel werkzaam is in het bedrijven van de zonden, uit een verdorven beginsel des harten, naar de leiding der vleeselijke hartstochten, tot voldoening van de boze lusten, en dat met een kwaad en beschuldigend geweten." Deze omschrijving gaat Eduard Meiners nader verklaren. Eerst gaat hij beschrijven wat een geestelijk dode mist en daarna wat de geestelijk dode doet.

Wat de geestelijk dode mist

De geestelijk dode mist het ware geestelijke leven. Een geestelijk dode mist heilige vermogens en werkzaamheden omdat hij de geloofsvereniging met Christus niet kent. De geestelijk dode heeft

Gods Woord niet als een Lamp voor de voet en een Licht voor het pad, hij richt zich niet op de eer van God en heeft geen goed en gerust geweten. In Efeze 2: 12 staat dat zij zonder Christus en zonder God in de wereld zijn. In Efeze 4:18 staat dat zij vervreemd zijn van het leven Gods. Het verstand van een geestelijk dode kan de geestelijke dingen niet op de juiste wijze overdenken, het verstand is immers verduisterd. De geestelijk dode is niet in staat over geestelijke dingen te oordelen en geestelijke dingen te begrijpen. Geestelijk doden willen het goede niet en missen de kracht om echt te doen wat geestelijk goed is. Geestelijk doden kennen geen geestelijke werkzaamheden. Geestelijk doden vinden geen vermaak in de dienst des Heeren, het is voor hen geen liefdedienst. Geestelijk doden zijn ongevoelig. Als geestelijk doden uiterlijk iets goeds doen, dan hebben zij alleen maar de gedaante van godzaligheid. Geestelijk doden hebben geen gerust geweten en missen dus de ware rust, blijdschap en vergenoeging in hun binnenste. In Jesaja 48:22 staat duidelijk dat de goddelozen geen vrede hebben.

Wat de geestelijk dode doet

Iemand die lichamelijk dood is doet niets meer. Hij beweegt niet meer, hij hoort niets meer, hij ziet niets meer, hij ademt niet meer en het hart slaat niet meer. Maar zo is het niet met de geestelijk doden.

In Efeze 2: 1 en 2a staat 'En u heeft Hij mede levend gemaakt, daar gij dood waart door de misdaden en de zonden; in welke gij eertijds gewandeld hebt, naar de eeuw dezer wereld.' Daaruit blijkt duidelijk dat geestelijk doden wandelen, leven en werken. Geestelijk doden houden zich bezig met het bedrijven van zonden en ongerechtigheden. Hoe netjes iemand voor zijn bekering ook leeft, hij zondigt met het hart, de mond spreekt ijdele woorden en de daden deugen niet. Geestelijk doden laten na wat geboden is en doen wat verboden is. We lezen in Genesis 8:21 'Want het gedichtsel van des mensen hart is boos van zijn jeugd aan.' Het hart van de geestelijk dode mens is een stinkende bron die niets dan stinkend water kan opgeven. De Zaligmaar zegt in Mattheüs 15:19 'Want uit het hart komen voort boze bedenkingen, doodslagen, overspelen, hoererijen, dieverijen, valse getuigenissen, lasteringen.' Geestelijk doden wandelen naar hun zondige begeerlijkheden, naar het goeddunk van hun boze hart, naar het vlees. Geestelijk doden zoeken het vlees te verzorgen, er voedsel aan te geven en het genoeg te verschaffen. Zij zijn slaven van de begeerlijkheid. Tenslotte is er sprake van een beschuldigend geweten. Sommigen zijn zolang doorgegaan in de zonde dat het geweten is toegeschroeid als met een brandijzer. Deze mensen zijn

We zijn vertrouwd met de uitdrukking dat de mens van nature dood is in de zonden en de misdaden. Maar wat houdt dit nu eigenlijk in?

dood in de hoogste trap. Doden hebben geen leven, zo missen geestelijk doden het ware, geestelijke leven. Doden hebben geen blijdschap, geestelijk doden missen de ware blijdschap. Doden liggen stil en onbeweeglijk, geestelijk doden kunnen zichzelf niet levend maken. We citeren enkele regels: "Als doden enige tijd gestorven zijn, zijn zij vervuld met maden en wormen; zo krioelen en wemelen zij ook van allerlei zonden en ongerechtigheden. Zij zijn opgevuld met vuiligheid en overvloed van boosheid (Jak. 1:21). Doden geven een nare stank van zich, zoals Martha tot Jezus zei van haar ge-

storven broer Lazarus: 'Heere, hij riekt al' (Joh. 11:39). Onbekeerde en dode mensen stinken ook in de neusgaten des Allerhoogsten en in die van Zijn heiligen: 'Hoeveel te meer is een man gruwelijk en stinkende, die het onrecht indrinkt als water!' (Job 15:16). Hun gedachten, overleggingen en begeerlijkheden verheffen zich als een vuile damp uit het hart naar boven. Hun woorden wasemen als een stinkende nevel uit hun mond, en hun daden verspreiden zich aan alle kanten als een lelijk en kwalijk riekende mist." Van doden heeft men een afkeer. Zo zijn geestelijk doden een gruwel voor

de Heere. De aldus beschreven geestelijke dood heeft zijn oorsprong in het paradijs waar het proefgebod werd overtreden door te eten van de boom der kennis des goeds en des kwaads. We lezen in Rom. 5: 12 'Daarom, gelijk door één mens de zonde in de wereld ingekomen is, en door de zonde de dood, en alzo de dood tot alle mensen doorgegaan is, in welken allen gezondigd hebben.' Een volgende keer willen we weergeven wat Eduard Meiners schrijft over de levendmaking.

A. van Heteren

*Doden
hebben geen
blijdschap,
geestelijk
doden missen
de ware
blijdschap.*

Persbericht

Stichting ter bevordering van het Evangelisatiewerk in Oost-Vlaanderen (België)

Het bestuur van de Stichting ter bevordering van het Evangelisatiewerk in Oost-Vlaanderen (België), staat dit jaar voor grote uitgaven.

Zoals u weet zal D.V. begin september br. H. Bor afscheid nemen van de evangelisatiepost in Gent en worden opgevolgd door br. D. van Luttkhuizen. We zijn de Heere dankbaar dat de verkondiging van het evangelie in Gent op deze wijze voortgang mag vinden.

Br. Bor zal zich na zijn afscheid van de post vestigen in Poederloijen om daar als ouderling bijstand in prediking en pastoraat te gaan verrichten. Dat betekent dat br. Bor en zijn vrouw na ruim dertig jaar hun woning Bij Sint Jozef 5 zullen verlaten. Als de woning leeg is, zal deze gereed gemaakt moeten worden voor de nieuwe bewoners, het gezin Van Luttkhuizen. Hierbij wordt een deel van de woning goed onderhanden genomen. Voor dit (noodzakelijke) onderhoud samen met de verhuiskosten, de dubbele salariskosten gedurende de inwerkperiode van een half jaar, het afscheid van de gaande evangelist en de komst van de nieuwe evangelist is eenmalig veel geld nodig.

Mede hierom doen wij bij deze vrijmoedig een beroep op uw milddadigheid. U kunt u gift overmaken op rekeningnr. 30.54.12.620 ten name van: Stichting ter bevordering van het Evangelisatiewerk in Oost-Vlaanderen (België). Wilt u liever een renteloze

lening geven? Ook dat kan, neem dan contact op met de administrateur van de stichting de heer J. Verhelst jr., Wielstraat 5, 4251 XG Werkendam. Tel. nr. 0183-751768.

Email: J.Verhelst@graafpartners.nl

Stichting ter bevordering van het Evangelisatiewerk in Oost-Vlaanderen (België)

uitgaande van de Christelijke Gereformeerde kerk te Barendrecht, Dordrecht-Centrum, Middelhamis, Sliedrecht Beth-El en Werkendam

Uitnodiging afscheid evangelist H. Bor en installatie evangelist D. van Luttkhuizen

Op D.V. zaterdag 4 september 2010 zal afscheid genomen worden van evangelist H. Bor en zal tevens zijn opvolger evangelist D. van Luttkhuizen geïnstalleerd worden.

Ochtendbijeenkomst aanvang 10.30 uur:

- Opening en toespraak door ds. K. Visser, voorzitter.
- Afscheidstoespraak br. H. Bor.
- Afsluiting ochtendgedeelte door ds. M.C. Tanis, oud voorzitter.

12.00 -14.00 uur gelegenheid om br. Bor en br. van Luttkhuizen een hand te geven en ondertussen te lunchen. Koffie/thee en frisdrank zijn in de kerk verkrijgbaar.

Middagbijeenkomst aanvang 14.00 uur:

- Opening middaggedeelte en installatie evangelist D. van Luttkhuizen door ds. K. Visser.
- Toespraak br. D. van Luttkhuizen.
- Slotwoord en sluiting door ds. A.A. Brugge van Dordrecht.

Het bestuur nodigt u en jou hierbij van harte uit. Beide diensten worden gehouden in de Christelijk Gereformeerde Kerk van Barendrecht, Voordijk 252, 2992 AM Barendrecht. Tijdens beide diensten zal er kinderopas aanwezig zijn.

Barendrecht/Sliedrecht, Juni 2010

Ds. K. Visser, voorzitter

A. van den Bergh, secretaris

Heb jij hart voor de zorg, ben jij in staat een team aan te sturen en een positieve bijdrage te leveren aan het totale pakket van wonen, zorg en welzijn en op zoek naar een nieuwe baan?

Cedrah heeft jou genoeg te bieden! Wij zijn een reformatorische organisatie die professionele ouderenzorg verleent en op dit moment op zoek naar een:

Coördinator zorg (32-36 uur)

Locatie: Woonzorgcentrum Uitzicht te Vlaardingen.

Kijk voor een uitgebreid overzicht van al onze vacatures op de website www.cedrah.nl of neem contact op met de afdeling P&O via 010 - 207 58 53 of pz@cedrah.nl.

Postbus 22 3860 AA Nijkerk
www.messiasbelijdendejoden.nl

Voor informatie:
Ds. G. Bouw
Tel.: 0172 - 470040
E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de
evangelieverkondiging
door Messiasbelijdende
Joden in Israël

Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diaprojectie op uw gemeentavond
of verenigingsavond

Colofon

Dit blad is een uitgave van de stichting
Bewaar het Pand te Meerkerk.
Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van
"Bewaar het Pand" zenden naar:
Ds. A. van Heteren, Vlaak 10,
8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C,
2959 AC Streefkerk.
Telefoon: 0184-669116.
Fax: 084-2220131.
Email: pand@solcon.nl
Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting
Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 12,50 per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde
Staten en Canada 10 dollar per jaar.
Advertenties € 0,35 (ex. BTW) per mm
met een kolombreedte van 6 cm.
Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Waar u ook woont,
Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator
aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen.
Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de
CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUZZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuuzorg.nl

Zorg met een eigen kleur

Vakantie op Texel

De Verrassing.nl

Veertien accommodaties, waaronder
acht bungalows en vijf nieuwe chalets.

De Noordel

Park achter De Verrassing. Vijf luxe
bungalows met veel privacy.

De Noorderhoeve.nl

Twee vakantiehuizen voor
zorgvakanties. Ook uitermate geschikt
voor minder validen.

Boeken? Bel 0222 31 89 06

Voorgangers

in St Johann im Pongau en Saal-
bach gevraagd. Tel. 06-53130984

DE ENIGE TROOST

Catechisatiemethode, die in 5
delen de catechismus behandelt
Voor jongeren tussen 11 en 17
jaar.
Geschreven door ds. A.C. Uitslag

Verdere informatie:

e: a.c.uitslag@kliksafe.nl of
tel. 0527-681593

*"Daarbij komt, als de liefde
Gods in het hart is uitgestort, dan
krijgen we God lief geheel en al,
in al Zijn deugden; ook in die der
waarheid."*

G. Wisse, *De droefheid naar God*